

Citovat s uvedením zdroje:

**Jozífková E. 2013. Sadomasochistický sex: rozdíl mezi „zdravým“ BDSM a násilím v sexu a v partnerském vztahu. Sexuológi a. Sexology. 13(2), 29-34. ISSN 1335-8820**

**Sadomasochistický sex: rozdíl mezi „zdravým“ BDSM a násilím v sexu a v partnerském vztahu**

**Consensual Sadomasochism: The distinction between „healthy“ BDSM and violence in sex and relationship**

Doc. RNDr. Eva Jozífková Ph.D.

Katedra biologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

### **Abstract**

Consensual sadomasochistic sex (BDSM) is increasingly accepted as an alternative sexuality. Here I provide behavioral markers to draw the distinction between 1) violence and consensual BDSM sex, and 2) domestic violence, intimate partner violence, abusive BDSM relationship and healthy BDSM relationship.

### **Abstrakt**

Konsenzuální sadomasochistický sex (BDSM) začíná být více akceptován jako alternativní forma sexuality. V následujícím textu jsem se pokusila shrnout konkrétní prvky chování, které by mohly pomoci posoudit, zda A) se jedná o konsenzuální BDSM sex nebo násilí či zda B) se ve vztahu BDSM zaměřených osob objevuje partnerské či domácí násilí nebo je BDSM v tomto vztahu zaměřováno s násilím.

**Key words:** sadism; masochism; sadomasochism; BDSM; bondage; dominance; submissiveness; violence; intimate partner violence; domestic violence; abuse; sexual assault; minority; sexual practices; paraphilia; DSM-V; hierarchy; social hierarchy; disparity; evolutionary biology; psychology

**Klíčová slova:** sadismus; masochismus; sadomasochismus; BDSM; bondage; submisivita; dominance; násilí, partnerské násilí, domácí násilí; zneužívání; sexuální útok; sexuální praktiky; menšina; parafilie; hierarchie; sociální hierarchie; nerovnost; evoluční biologie; psychologie

### Úvod

Pojem konsenzuální sadomasochistický sex ([1] in [2]) či partnerský sadomasochismus [3] je stále častěji i v odborné literatuře nahrazován pojmem BDSM. BDSM zahrnuje tři podskupiny sexuálních preferencí, které se mohou překrývat. Jsou to dominance a submisivita v sexu (prožitek hierarchické nerovnosti), sadismus a masochismus (aktivity zahrnující silné fyzické vjemy) a bondage (svazování)[4–9]. Pojem BDSM je používán pro konsenzuální sexuální aktivity [10].

Na BDSM sex je nyní nahlíženo jako na alternativní sexuální zaměření již ve čtyřech evropských zemích (diagnóza F65 (WHO, ICD-10) byla zrušena v Dánsku r. 1995, Švédsku r. 2009, Norsku r. 2010, Finsku r. 2012[11]). Americká Psychologická Asociace v novém diagnostickém manuálu (DSM-V,

platnost od května 2013) změnila diagnózu Sexual Masochism, Sexual Sadism na Sexual Masochism Disorder, Sexual Sadism Disorder [12], aby „bylo možné rozlišovat mezi tímto chováním a poruchou“ [13] a „jedinci, kteří se účastní netypického konsenzuálního chování, nebyli označováni jako jedinci s duševní poruchou“ [13].

Ani loňská studie z Holandska nenasvědčuje tomu, že by osoby s BDSM preferencí trpěly duševní poruchou. Celkem 902 respondentů s BDSM zaměřením (51,3 % mužů; 48,6 % žen) a 434 kontrolních respondentů vyplnilo dotazníky Big Five, Rejection Sensitivity Q a WHO Five Well-being Index. Respondenti s BDSM zaměřením oslovení prostřednictvím webových stránek o BDSM byli méně neurotičtí, více extrovertní, otevřenější novým zkušenostem, svědomitější, méně citliví na odmítnutí, vykazovali lepší well-being, ale byli méně vstřícní než respondenti kontrolního vzorku kontaktovaní prostřednictvím časopisu pro ženy, stránek univerzity a webových stránek, na kterých osoby zveřejňují svá osobní tajemství [14].

Pravděpodobně bude na BDSM nahlíženo jako na alternativní sexuální chování postupně i v dalších zemích. V této souvislosti Bezreh et al. (2012) zdůrazňuje nutnost učit o BDSM obdobně jako o homosexualitě [8], neboť nedostatek informací může vést k zbytečnému utrpení. Autoři zároveň poskytují návod, jak postupovat. Na základě analýzy internetových diskusí a životních příběhů jsem se pokusila nastínit problémy osob s BDSM preferencí, které jsou často zmiňovány a řešeny například v prostředí subkomunit, ale téměř se neobjevují v odborné literatuře, a možné biologické kořeny tohoto chování (viz. [15]). Výchozím bodem při konfrontaci s touto sexuální preferencí je rozpoznat, kdy se jedná o konsenzuální BDSM a kdy nikoliv.

Na některé prvky BDSM sexu by se řada z nás nechtěla dívat, ani kdyby měla jistotu, že se jedná o herce a nic tedy není doopravdy. Ve skutečném životě může být velmi těžké určit, kdy se ještě jedná o chování ritualizované, které zúčastnění v daném okamžiku považují za žádoucí a kdy míra aktivit přesáhla tyto hranice. Navíc sexuální preference typu BDSM nechrání svého nositele před násilím ve vztahu, partnerským násilím nebo domácím násilím. V následujícím textu jsem se pokusila vytyčit konkrétní prvky chování, které by mohly pomoci posoudit, zda A) se jedná o konsenzuální sex nebo násilí či zda B) se ve vztahu BDSM zaměřených osob objevuje partnerské či domácí násilí nebo je BDSM zaměřováno s násilím.

#### A. Konsenzuální BDSM kontra sexuální útok/sexuální násilí

Konsenzuální BDSM sex se od sexuálního útoku a sexuálního násilí liší tím, že 1) v konsenzuálního BDSM sexu se osoby účastní takových aktivit dobrovolně a to 2) po celou dobu, co tyto aktivity probíhají.

V konsenzuálním BDSM sexu na rozdíl od sexuálního násilí:

- 1) osoby sdělují své sexuální preference partnerům
- 2) opakovaně se ujišťují, zda jejich partneři s konkrétním sexuálním chováním souhlasí, a dávají najevo svůj souhlas s aktivitou
- 3) domlouvají se před sexuální interakcí („scénkou“), jakým způsobem bude probíhat,
- 4) domlouvají se na safeword („stopka“, je to slovo nebo gesto, kterým partner signalizuje, že si přeje aktivitu ukončit), při aktivitách „stopku“ respektují, umí „stopku“ použít

- 5) používají kondom, jsou ochotné použít kondom, nebojí se partnera požádat o použití kondomu či jinou formu ochrany
- 6) jedinci mají o BDSM sexu pravdivé informace, získávají informace o BDSM z více zdrojů, jeden partner nebo jedna skupina pro ně nejsou jediným zdrojem informací
- 7) dobrovolnost není podmíněna obavou nebo strachem například ze ztráty partnera, ze ztráty možnosti mít BDSM sex, nebo strachem z nepřijetí komunitou. Není podmíněna vírou, že BDSM zahrnuje utrpení. Jedinec není k BDSM sexu manipulován. [15]

Použití tzv. stopky je dovednost, kterou se osoby musí učit obdobně, jako se učí jednotlivé sexuální praktiky. Problém tedy mohou mít osoby nezkušené. Podle zjištění Nordlinga et. al. (2000) mohou mít problém stopku včas použít také osoby týrané a zneužívané [16]. Chybovat mohou také ti, kdo si neuvědomují své sexuální preference, mají málo informací o praktikování BDSM nebo jsou sexuálně nevybití. Situaci by se měla zlepšit po zlepšení komunikace mezi partnery. Nedostatek komunikace, nerespektování partnera a/nebo opakované nerespektování stopky signalizují, že BDSM sex začal jako konsensuální aktivita, ale pokračoval jako násilí [15].

Stopku nepoužívají jen osoby na pozici masochisty nebo submisiva (tj. ti „dole“). Ti „nahore“ (dominant, sadista) by ji měli používat rovněž, například v momentě, kdy po nich protějšek žádá důraznější (tvrdší) praktiky, než jaké preferují [17]. Stopka bývá používána nejen z důvodů fyzických (příliš silný podnět, praktika přestává být vzrušující), ale také z důvodů psychických (partner se začal cítit unaven, sexuální praktika nemá požadovaný efekt atd.) [17]. Lidé praktikující BDSM sex někdy rozeznávají tzv. „hard“ a „soft limits“ [18]. Hard limit je hranice, která nesmí být překročena, zatímco hranice soft limit může být jemně posunuta v takzvané edge play (hře na hraně) [8]. Posouvání limitů během sexuální interakce je riskantní a proto by jej měli provádět jen partneři, kteří spolu delší dobu BDSM sex praktikují [15]. Samozřejmě ani toto chování není přípustné bez předchozí dohody partnerů.

První čtyři uvedené body patří ke „klasické“ charakteristice konsensuálního BDSM sexu (viz. [19]). Neochota použít kondom jako signál možného násilí vychází ze zjištění Neighorse et al. (1999), kteří srovnávali reakci mužů na žádost partnerky o kondom [20]. Roli může hrát i další jev. Podle Moskowitz et al. (2011) submisivní gayové nežádali své dominantní protějšky o použití kondomu a ponechávali toto rozhodnutí na nich. Tzv. leathermen (gayové s preferencí pro „leathersex“, leathersex je erotizace mužného zjevu typu „macho“ [9]) z nichž velká část praktikovala BDSM sex, přitom byli s vyšší pravdivostí HIV pozitivní (o 61 % více) než gayové, kteří se jako leathermen neoznačili [21]. Proto je jistě vhodné podpořit osoby praktikující BDSM na pozici „dole“ (masochista nebo submisiv) v tom, aby neváhali požádat partnera o použití kondomu [15].

Osoby mohou překračovat hranice mezi dobrovolností a násilím kvůli nedostatku informací, například proto, že si nejsou vědomy své orientace nebo mají o BDSM zkreslené představy. Ten, kdo může čerpat informace z více zdrojů a není odkázán jen na svého partnera nebo jednu skupinu praktikujících, s vyšší pravděpodobností rozpozná zkreslené informace a má větší šanci vyhnout se manipulacím i případnému nátlaku jedince nebo skupiny. Partner, který je jediným zdrojem informací pro méně zkušenou osobu, může snadno situace zneužít. I v této oblasti může docházet k situaci, kdy zkušená osoba nabídne podporu a získá důvěru, a následně na dotyčného vyvíjí tlak nebo ho manipuluje za účelem finančního zisku nebo sexuálního vyžití (tzv. grooming). [15] Cílem manipulace nebo nátlaku nemusí být jen jedinec na pozici masochisty nebo submisiva (tj. ten „dole“). Některé

osoby mohou mít potěšení z poskytování zavádějících informací těm „nahore“ (dominantům, sadistům), například protože je baví představa, že někdo na základě těchto informací někomu jinému ublíží.

Skutečnou otázkou je tedy míra dobrovolnosti. Lidé mohou být někdy přesvědčeni, že musí snášet aktivity, které je nevzrušují a nejsou jim příjemné, protože je to správný způsob, jak praktikovat BDSM sex nebo protože je to jediný způsob, jak lze praktikovat BDSM sex. Mohou být přesvědčeni, že musí snášet některé aktivity, protože je pro ně těžké najít vhodnějšího partnera. Mohou se snažit „vydržet“ určitou sexuální praktiku například kvůli strachu ze ztráty partnera, ze strachu z odmítnutí partnerem nebo skupinou, z nedostatku jiné realizace sexuálních aktivit., se snaží být přijat subkomunitou, nebo být správný dominant či submisiv. Jejich chování je v takovém případě řízeno mnohem spíše než svobodnou vůlí mylnými představami a strachem. [15]

Při zvažování dobrovolnosti je třeba přihlídnout ještě k jednomu aspektu. Lidé mají přirozenou tendenci řídit se názory či postoji jedinců výše postavených v sociální hierarchii a souhlasit s nimi [22–24]. Submisivní lidé tedy mohou být snadno ovlivněni dominantnějším partnerem. Pro značnou část osob praktikujících BDSM sex hraje zdůraznění hierarchického rozdílu mezi partnery v sexu a někdy i v partnerském vztahu zásadní roli a rozdělení rolí při BDSM může přirozené tendence v chování prohlubovat. Toho by si měli být praktikující osoby i terapeuti vědomi. Submisivní osoby by měly být podporovány v tom, aby neopomíjely své vlastní zájmy a potřeby. [15]

#### B. Domácí násilí, partnerské násilí, „nezdravé“ BDSM vztahy kontra „zdravé“ BDSM vztahy.

Pro řadu psychologů může znít spojení „zdravý vztah“ a BDSM sex přinejmenším neovykle. Výsledky studií však nenasvědčují tomu, že by jedinci s BDSM preferencí neměli být schopni mít kvalitní partnerské vztahy (viz. [14,25,26]). Nicméně ani vztahům osob s BDSM preferencí se nevyhýbá domácí či partnerské násilí a může být problém včas rozeznat násilí ve vztahu, kde spolu partneři praktikují BDSM sex. Vztahy, které obsahují násilí či vztahy k násilí směřující (domácí násilí, partnerské násilí u osob bez BDSM orientace a vztahy obsahující domácí, partnerské nebo sexuální násilí u osob s BDSM zaměřením nebo u osob praktikujících BDSM sex) „se liší od vztahů, kde nejsou osoby vystavené násilí (dále „zdravých“ BDSM vztahů) následovně:

- 1) Osoba ohrožená násilím:
  - má strach z partnera [27]
  - pocit strachu časem vzrůstá [27]
  - cítí, že domov není bezpečné místo [27]
  - cítí se bezcenná
  - obviňuje se za to, jak se k ní partner chová
  - stydí se za to, jak se k ní partner chová.

Ve „zdravém“ BDSM vztahu se praktikující cítí bezpečněji, sebejistěji, více normální. Nemají pocity viny, neschopnosti, bezcennosti. [15,19,27]

- 2) Ve zdravém BDSM vztahu na rozdíl od vztahu obsahujícího násilí

- jsou osoby schopny použít safeword, „stopku“ partnera respektují [19]
- jasně rozlišují mezi BDSM „scénkou“ (BDSM sexuální interakcí) a běžným životem
- sexuální praktiky nejsou trestem za události v běžném životě [15]
- slovní ponižování 1) jen ve scéně 2) jen když všichni chtějí [15]
- v každodenním životě se neobjevuje: destruktivní kritika, nátlak, manipulace, hrozby [27]

Pro slovní ponižování ve scéně je typické, že se děje přehrávanou, teatrální formou a má pro zúčastněné sexuální podtext. Takzvané „mind games“ a formy emocionální manipulace při scéně jsou považovány za riziko [28]. Manipulace by se neměly objevovat ve vztahu ani ve „scéně“ neboť poškozují psychiku (devastující vliv má například manipulace formou vědomých nebo podprahových příkazů typu nemysli/nepociťuj, kdy je jedinci určováno, co si má a nemá myslet a jaké má a nemá mít pocity (více viz. [29]).

- 3) Osoba ohrožená násilím je izolovaná od příbuzných, přátel, kolegů a má omezený přístup k financím. Původce násilí je krutý k jiným členům rodiny, zvířatům, apod. a snaží se mít pod kontrolou každodenní život oběti. [19,30–33]  
Ve „zdravém“ BDSM vztahu není dominance vynucována agresivitou. [15]
- 4) Domácí násilí často probíhá v typickém opakujícím se cyklu. Po eskalaci násilí následuje fáze „líbánek“, kdy původce násilí lituje svého činu a oběť doufá ve zlepšení vztahu [34]. Ve zdravém BDSM vztahu se takový vzorec chování nevyskytuje [15]. Po „scéně“ v BDSM často následuje tzv. aftercare (viz. [35]), kdy se partneři mazlí a objímají, ale na rozdíl od fáze „líbánek“ v partnerském násilí nenásleduje změna chování po několik dní nebo týdnů. Partner ve zdravém BDSM vztahu nedoufá, že se ten druhý „změní“. [15]  
Osoba ve zdravém BDSM vztahu se na „scénku“ a sexuální praktiky těší. Osoba ohrožená násilím nikoliv [19], nebo má nebo smíšené pocity [15].  
Láska, péče a laskavost nejsou ve zdravém BDSM vztahu kompenzací nebo formou náhrady za drsné či bolestivé sexuální praktiky [15]!
- 5) V sociální hierarchii mezi partnery lze zaznamenat hierarchický rozdíl (jeden z partnerů je nadřazený druhému) jak ve vztazích obsahujících partnerské či domácí násilí, tak v části zdravých BDSM vztahů [15,30,31]. Ukazatelem je míra hierarchického rozdílu mezi partnery v každodenním životě. Ve zdravém fungujícím vztahu je tento rozdíl velmi malý. Dobrým měřítkem rozdílu může být komunikace mezi partnery. Při malém hierarchickém rozdílu funguje komunikace mezi partnery, kdy se níže postavený nebojí sdělovat své názory, pocity a potřeby, a výše postavený plně (nikoliv jen na oko) tyto názory, pocity a potřeby respektuje. Nerespektování přání a potřeb partnera nebo jen předstíraná vstřícnost signalizuje posun k násilí. [15]

Zdůrazňování hierarchického rozdílu mezi partnery, často teatrálně přeháněné, se v BDSM vztazích může objevovat během flirtování, a/nebo ve fázi dvoření. Zdůrazňování hierarchického rozdílu působí na část osob takto zaměřených eroticky. Hierarchický rozdíl mezi partnery je největší během „scénky“ a po „scéně“ se hierarchický rozdíl zmenšuje během fáze aftercare (mazlení po sexu). Nezkušeným nebo sexuálně nevybitým jedincům se nemusí podařit hierarchický rozdíl mezi partnery zmenšit. [15]

Část osob může v rámci BDSM preferovat životní styl 24/7 (tj. hierarchický rozdíl mezi partnery stále, 24 hodin denně a 7 dní v týdnu). Ačkoliv bývá hierarchická nerovnost zdůrazňována například přehnaným oslovováním (pán/otrok), ve skutečnosti je u funkčních vztahů tohoto typu nerovnost obdobná jako v manželstvích první poloviny minulého století, tedy jenom mírná [25]. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že vztahy typu 24/7 mohou mít tendenci směřovat k násilí a postupnému rozpadu vztahu. Děje se to například v situaci, kdy jeden z partnerů trvá na „skutečném otroctví“ nebo „dokonalé submisivitě“. Partneři opomíjejí fázi snížení hierarchického rozdílu a naopak tento rozdíl postupně prohlubují [15]. Zdá se, že obdobný vývoj mohou mít i virtuální vztahy (vztahy v prostředí internetu).

Ve zdravém vztahu funguje komunikace. Při velkém hierarchickém rozdílu může dojít k situaci, kdy si níže postavený jedinec netroufá partnera o něco požádat nebo mu určité informace sdělit. Jedinec se také může obávat vyjádřit své skutečné pocity, názory a potřeby, pokud se domnívá, že nejsou v souladu s tím, co od něj jeho partner očekává, nebo s tím, co se od něj očekává v rámci konkrétní BDSM identity (např. jako od otroka). Výše postavený partner může pocity a potřeby níže postaveného partnera ignorovat nebo jim nepřikládá velký význam. Takové chování zamezuje komunikaci mezi partnery. [15] Toto chování vychází z přirozených tendencí, které se objevují v chování lidí obecně, při „hrách“ s posouváním hierarchického postavení však může mít rychlejší a výraznější dopad.

Změny v sociální hierarchii jsou spojeny s výraznými změnami hladin hormonů (např. testosteron, kortizol, oxytocin [36–38]). Posun hierarchického postavení je následován změnou hladin hormonů, které dále ovlivňují chování jedince, tj. jedinec se může následně chovat více dominantně nebo více submisivně. Sagarin et al. (2009) zaznamenali změny hladin hormonů po BDSM scéně [35] a lze tedy očekávat, že na základě tohoto jevu může jedinec na určitou dobu změnit své chování k partnerovi i k dalším osobám. Jedinci praktikující BDSM by se například měli vyhnout bezprostředně po scéně situacím, jako je zkouška na univerzitě, obchodní jednání, či závažné rozhodnutí, neboť by mohli na základě prožitku reagovat příliš submisivně nebo příliš dominantně a nikoliv v souladu se svými zájmy, v dané oblasti. Osoby, které praktikují BDSM delší dobu a mají více zkušeností, se pravděpodobně umí lépe vrátit po „scéně“ zpátky do reality. Méně zkušené praktikující by si pak měli být vědomi tohoto fenoménu. [15]

Nemusí se jednat jen změnu chování vůči třetím osobám. Ovlivněny mohou být i vnitřní pocity jedince. Například osoby s vyšším hierarchickým postavením mají tendenci obviňovat druhé, zatímco osoby níže postavené v sociální hierarchii viní samy sebe [39]. BDSM praktikující, kteří prožili hlubokou submisivitu, tak mohou bez snížení či vyrovnání hierarchického rozdílu ve fázi aftercare čelit vlně vnitřních negativních pocitů [15].

Dalším aspektem je možný vliv prožitku dominance a submisivity na sílu vazby mezi osobami. Gayové, kteří preferovali prožitek dominance a submisivity v sexu, považovali komunitu za důležitější než gayové, kteří takové preference neměli [21]. Podle další studie respondenti po společné BDSM scéně, pokud se povedla, uváděli vzájemnou vyšší blízkost [35]. Nestor české etologie prof. Veselovský definoval sociální hierarchii jako mechanismus, který udržuje organizaci uzavřené sociální skupiny [40]. Prožitek dominance či submisivity vůči někomu by tedy v rámci přirozeného chování člověka mohl souviset s pocitem náležitosti k někomu.

Závěr

Kolmes et al. (2006) uvádějí, že terapeuté by si měli uvědomovat složitost BDSM her a svým klientům by měli pomoci zjistit, zda používají BDSM ve svém životě příznivým způsobem [6]. To je nelehký úkol, jehož základem je rozpoznat násilí od konsensuálního sexu. O rozdílu mezi konsensuálním BDSM a násilím mohou vypovídat výše popsané prvky chování, které lze relativně snadno vyzorovat nebo se na ně doptat. Při řešení životních situací klientů a jejich partnerských problémů může být velmi prospěšné mít na paměti i zminované mechanismy přirozeného chování, které by se mohly na některých jevech podílet.

## Literatura

1. Townsend, L. (1983) *The leatherman`s handbook*. New York: Modernismo Publications.
2. Sandnabba NK, Santtila P, Alison L, Nordling N (2002) Demographic, sexual behaviour, family background and abuse experiences of practitioners of sadomasochistic sex: a review of recent research. *Sexual and Relationship Therapy* 17: 39-55.
3. Weiss, P. (2002) *Sexualni deviace*. Praha: Portal.
4. Ernulf KE, Innala SM (1995) Sexual Bondage - A Review and Unobtrusive Investigation. *Archives of Sexual Behavior* 24: 631-654.
5. Cross PA, Matheson K (2006) Understanding sadomasochism: An empirical examination of four perspectives. *Journal of Homosexuality* 50: 133-166.
6. Kolmes K, Stock W, Moser C (2006) Investigating bias in psychotherapy with BDSM clients. *Journal of Homosexuality* 50: 301-324.
7. Richters J, Grulich AE, de Vieser RO, Smith AMA, Rissel CE (2003) Sex in Australia: Autoerotic, esoteric and other sexual practices engaged in by a representative sample of adults. *Australian And New Zealand Journal Of Public Health* 27: 180-190.
8. Bezreh T, Weinberg TS, Eedgar T (2012) BDSM Disclosure and Stigma Management: Identifying Opportunities for Sex Education. *American Journal of Sexuality Education* 7: 37-61.
9. Weinberg TS (2006) Sadomasochism and the social sciences: A review of the sociological and social psychological literature. *Journal of Homosexuality* 50: 17-40.
10. Weinberg MS, Williams CJ, Moser C (1984) The Social Constituents of Sadomasochism. *Social problems* 31: 379-389.
11. Revise F65 (2009) ICD Revision White Paper. <http://www.revisef65.org/violence.html> Získáno 4. 6. 2013.
12. American Psychiatric Association (2013 June) Paraphilic Disorders DSM-5 Fact Sheet. <http://www.psychiatry.org/dsm5> Získáno 3. 6. 2013.
13. Moran M (2013) *DSM to Distinguish Paraphilias From Paraphilic Disorders*. *Psychiatric news* 48: 261.
14. Wismeijer AA, an Assen MA (2013) Psychological Characteristics of BDSM Practitioners. *Journal of Sexual Medicine* 10: 1943-1952.
15. Jozifkova E (2013) Consensual Sadomasochistic Sex (BDSM): The Roots, the Risks, and the Distinctions Between BDSM and Violence. *Current Psychiatry Reports* 15: 392.
16. Nordling N, Sandnabba NK, Santilla P V (2000) The Prevalence and Effects on Self-Reported Childhood Sexula Abuse Among Sadomasochistically Oriented Males and Females. *Journal of Child Sexual Abuse* 9.
17. Jozifkova E (2008) BDSM, SM, D/s v otazkach a odpovedich 2008. <http://www.en-k.net/questions/> Získáno 18. 2. 2014.
18. Newmahr S (2010) Rethinking Kink: Sadomasochism as Serious Leisure. *Qualitative Sociology* 33: 313-331.
19. Revise F65 (2013) SM versus abuse. <http://www.revisef65.org/violence.html> Získáno 4. 6. 2013.

20. Neighbors CJ, O'Leary A, Labouvie E (1999) Domestically violent and nonviolent male inmates' responses to their partners' requests for condom use: Testing a social-information processing model. *Health Psychology* 18: 427-431.
21. Moskowitz DA, Seal DW, Rintamaki L, Rieger G (2011) HIV in the Leather Community: Rates and Risk-Related Behaviors. *Aids and Behavior* 15: 557-564.
22. Allan S, Gilbert P (1997) Submissive behaviour and psychopathology. *British Journal of Clinical Psychology* 36: 467-488.
23. Klofstad CA, Anderson RC, Peters S (2012) Sounds like a winner: voice pitch influences perception of leadership capacity in both men and women. *Proceedings of the Royal Society B-Biological Sciences* 279: 2698-2704.
24. Buss DM, Craik KH (1980) The Frequency Concept of Disposition - Dominance and Prototypically Dominant Acts. *Journal of Personality* 48: 379-392.
25. Dancer PL, Kleinplatz PJ, Moser C (2006) 24/7 SM slavery. *Journal of Homosexuality* 50: 81-101.
26. Connolly PH, Haley H, Gendelman J, Miller J (2006) Psychological functioning of bondage/domination/sado-masochism (BDSM) practitioners. *Journal of Psychology & Human Sexuality* 18: 79-120.
27. Women's Aid (2009) Domestic Violence: Frequently Asked Questions Factsheet 2009. <http://www.womensaid.org.uk/> Získáno 23. 6. 2013.
28. Wikipedia (2013) Dominance and submission. Safety. [http://en.wikipedia.org/wiki/Domination\\_%26\\_submission\\_%28BDSM%29](http://en.wikipedia.org/wiki/Domination_%26_submission_%28BDSM%29) Získáno 14. 6. 2013.
29. Rohr, H. P. (2001) *Narcismus - vnitřní žalář*. Praha: Portál s.r.o.
30. Carrington K, Phillips J (2007) Domestic Violence in Australia an Overview of the Issues. [http://www.aph.gov.au/About\\_Parliament/Parliamentary\\_Departments/Parliamentary\\_Library/Publications\\_Archive/archive/Domviolence](http://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/Publications_Archive/archive/Domviolence) Získáno 18. 6. 2013.
31. National Center on Domestic and Sexual Violence (2002) Power and Control Wheel. [http://www.ncdsv.org/images/Power\\_and\\_Control\\_wheel\\_NCDSV.pdf](http://www.ncdsv.org/images/Power_and_Control_wheel_NCDSV.pdf) Získáno 18. 6. 2013.
32. Tiplady CM, Walsh DB, Phillips CJC (2012) Intimate partner violence and companion animal welfare. *Australian Veterinary Journal* 90: 48-53.
33. Krienert JL, Walsh JA, Matthews K, McConkey K (2012) Examining the Nexus Between Domestic Violence and Animal Abuse in a National Sample of Service Providers. *Violence and Victims* 27: 280-295.
34. Wikipedia (2013) Cycle of Abuse. [http://en.wikipedia.org/wiki/Cycle\\_of\\_abuse#cite\\_ref-Walker\\_1-1](http://en.wikipedia.org/wiki/Cycle_of_abuse#cite_ref-Walker_1-1) Získáno 18. 6. 2013.
35. Sagarin BJ, Cutler B, Cutler N, Lawler-Sagarin KA, Matuszewich L (2009) Hormonal Changes and Couple Bonding in Consensual Sadomasochistic Activity. *Archives of Sexual Behavior* 38: 186-200.
36. Maner JK, Miller SL, Schmidt NB, Eckel LA (2008) Submitting to defeat - Social anxiety, dominance threat, and decrements in testosterone. *Psychological Science* 19: 764-768.
37. Mehta PH, Josephs RA (2010) Testosterone and cortisol jointly regulate dominance: Evidence for a dual-hormone hypothesis. *Hormones and Behavior* 58: 898-906.
38. Timmer M, Cordero MI, Sevelinges Y, Sandi C (2011) Evidence for a Role of Oxytocin Receptors in the Long-Term Establishment of Dominance Hierarchies. *Neuropsychopharmacology* 36: 2349-2356.
39. Gilbert P, Miles JNV (2000) Sensitivity to Social Put-Down: it's relationship to perceptions of social rank, shame, social anxiety, depression, anger and self-other blame. *Personality and Individual Differences* 29: 757-774.
40. Veselovský, Z. (2005) *Etologie*. Prague: Academia.